

χρήσιν αὐτῶν καὶ ἐπισυνάπτει (ἐπὶ σκοπῷ ἐντυπώσεως) ἀρμοδίαν ὕλην πρὸς ἐκτενεῖς ἀσκήσεις. Συνελόντι εἰπεῖν ἀκολουθεῖ τὴν φυσικὴν καὶ πρέπουσαν μέθοδον.» Τὶ περισσότερο δύναται νὰ λεχθῇ πρὸς ἔπαινον σχολικοῦ βιβλίου; Ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται ὁ ἔπαινος οὗτος πρὸς ἐκεῖνα, ἅτινα περαιτέρω ὁ Diesterweg περὶ αὐτοῦ λέγει; «Διὰ στοιχειώδεις σχολὰς ἡ «γραμματικὴ λογικὴ» δίδει παρὰ πολλὰ καταβάλλει θεμέλιον, ἐφ' οὗ δὲν δύναται νὰ ἐποικοδομηθῇ ἡ δημοτικὴ σχολή· διδάσκει λίαν συστηματικῶς καὶ ἀπαιτεῖ πλείστην ἀφαίρεσιν.» Δὲν ἤχοῦσι ταῦτα ὅπως θέσις καὶ ἄρσις, ῥῆσις καὶ ἀντίρρσις;

Οὕτω χωροῦσα ἡ τοῦ Becker καὶ Wurst γραμματικὴ ἐν τῷ ἀφηρημένῳ αὐτῆς ὑπὲρ τὸ παιδικὸν πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρόν. Διὰ τῆς ἐπιτεταμένης κοπώσεως τοῦ ἀφηρημένου προὔξεται χαλάρωσις καὶ ἀπάθειαν πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ μαθήματος. Μόνον τὰ ἀποτελέσματα τῆς θεωρητικῆς γνώσεως τῆς γλώσσης ἠδύνατο νὰ εὐχαριστήσωσιν ὀλίγον πικροτάτῃ ὁμῶς ἦτο ἡ ἀπάτη ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τοῦ ὕφους, ἣν μολὶς ἠδύνατο κατὰ τι νὰ βοηθήσωσιν αἱ χιλιάδες τῶν προτάσεων, ἃς ὀφείλον νὰ γράψωσι τὰ παιδιά. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀπαντῶμεν τὸ ἀξιοσημείωτον φαινόμενον, ὅτι μετὰ τινὰ μονομέρειαν καὶ ἀποπλάνησιν συνήθως ἐπέρχεται ἑτέρα ροπή ὡς διορθωτικὴ ἢ φάρμακον καὶ διεκδικεῖ ἀξίαν. Οὕτω συνέβη καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς γλώσσης, ὡς μέλλομεν νὰ ἴδωμεν.

Δ'. Μετὰ τὸν Becker καὶ Wurst ἐμορφώθη νέα μέθοδος διδασκαλίας τῆς γλώσσης, ἥτις σὺν τῷ χρόνῳ ἐκέρδησε ἱκανοὺς φίλους. Ἡ νέα μέθοδος κατέστησε τὸ ἀνα-

αὐτοῦ οὕτω ἐρρήθη, οὐδὲ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον γνωματευόντες ἄνδρες εἰδικοί τῆς περιωπῆς τοῦ συγγραφέως τῆς Ἱστορίας καὶ θεωρίας τῆς μουσικῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, διαπρεποὺς δὲ μελοποιῶν Fr. Aug. Gevaert. Τοῦτο ἐπιβάλλει πᾶσιν, καὶ αὐτῷ τῷ Weber, ἐπιφύλαξιν. Κατὰ τὴν συναυλίαν τοῦ κήπου τοῦ Ταξειμίου ἐγένετο καὶ τις καινοτομία, ἥτοι ὁ ὕμνος ἐψάλη καὶ εἰς τετραφωνίαν, μετενεχθεὶς εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ εὐελπίδος καὶ φιλοτίμου μουσικοῦ κ. Παχτίκου, οὐδὲν ὁμῶς ἐλέχθη, εἰ τοῦτο ἐγένετο τοῦ κ. Παχτίκου φρονούντος καὶ δυναμένου ν' ἀποδείξῃ ὅτι γνωστὴ ἦν ἡ ἀρμονία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὅπερ ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη νῦν ἀποκρούει, ἐφ' ᾧ ὡς εἵπομεν καὶ ἄλλοτε ὁ Saint-Saëns τὰ χορικά τῆς Ἀντιγόνης εἰς μονοφωνίαν ἄρτι ἐμελοποίησε τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας χάριν, εἰ τοῦτο ἐγένετο σκοπίμως ἢ ἀπλῶς ποικιλίας χάριν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ μεταφορὰ αὕτη, ἥτις ἀναμνησθεὶς ἡμᾶς τὰς μεταφορὰς εἰς τετραφωνίαν τῶν λειτουργικῶν ἀσμάτων τοῦ Χαθιαρᾶ, συνετέλεσεν ὅπως μίζων γέννηται ἡ ἐντύπωσις ἐκ τοῦ ὕμνου τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ κήπου Ταξειμίου.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Περὶ δὲ τῆς διοργανώσεως τῆς συναυλίας δίκαιον ἡγοῦμεθα νὰ συγχαρῶμεν τῇ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῇ, ἥτις οὐ μόνον θεάρεστον φιλανθρῶπιαν ῥωπὴν ἔργον συνετέλεσε, ἀλλὰ καὶ εἰς ὥραίαν φιλογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν συνεκάλεσεν ἡμᾶς, καλλιτεχνικὴν εἰς ἣν μεγίστην παρέσχε συμβολὴν

γνωσματορίον βάσιν καὶ κέντρον πασῶν τῶν γλωσσικῶν ἀσκήσεων καὶ διδασκαλιῶν διὸ ὠνομάσθη συγκεντρωτικὴ ἢ συγκεντρώσα. Θεμελιωταὶ τῆς νέας μεθόδου ἦσαν ὁ Otto καὶ ὁ Kellner.

Ὁ Fr. Otto ἐπραγματεύθη λεπτομερῶς τὸν νέον διδακτικὸν τρόπον ἐν τῷ συγγράμματι «Τὸ ἀναγνωσματορίον βάσις καὶ κέντρον διδασκαλίας τῆς μητρικῆς γλώσσης». Ἐν αὐτῷ ἐδείκνυε πῶς ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία δύναται νὰ συνδεθῇ μετὰ παραδειγματῶν τοῦ ἀναγνωσματορίου. Δὲν ἀπέριπτε τὴν γραμματικὴν διδασκαλίαν ὡς τοιαύτην, ἀλλὰ μόνον τὸν «γραμματιστικόν» τρόπον, ὅστις ἐν πᾶσι τοῖς γλωσσικοῖς μαθήμασι βεβαιώνει μόνον τὰ παιδιά δι' ἀφηρημένης κανονικῆς ἐργασίας, θηρεύει γραμματικὰς λεπτολογίας, ἀσκεῖ ἀνωφελῶς τεχνικὴν γλῶσσαν, ρίπτει τῇδε κἀκεῖσε δρᾶκα κολοβῶν προτάσεων καὶ φράσεων ἀηδοῦς ἐννοίας καὶ τέλος μολὶς ἐξέρχεται τῆς ἀπλῆς προτάσεως. Τὸ πρῶτον μέρος, ὅπερ ὁ Fr. Otto πραγματεύεται ἐν τῇ ὁδηγίᾳ του εἶναι ὁ μῦθος: «Ὁ νοήμων ψάρ.» Μετ' αὐτοῦ συνδέει τὴν περὶ οὐσιαστικοῦ διδασκαλίαν· ἀλλ' ὁ μῦθος μεταξὺ τῶν 114 λέξεων ἀριθμεῖ μόνον 14 οὐσιαστικά· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δευτερεῖον ὑπερσχύον ἀποπνίγει τὸ κύριον. Ἐκτὸς τούτου τὰ 14 ταῦτα οὐσιαστικά δὲν ἐκπροσωποῦσι πάντα τὰ εἶδη. Πρὸς συμπλήρωσιν εἰδῶν ὀφείλεν ὁ διδάσκαλος νὰ προσαγάγῃ καὶ ἑτέρα παραδείγματα. Οὕτω λοιπὸν τὸ πρῶτον παράδειγμα ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἡ συγκεντρωτικὴ μέθοδος εἶχεν ὡσαύτως τὰ ἐλαττώματά της.

Μετὰ τὸν Otto μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐποικοδόμησιν τῆς συγκεντρωτικῆς μεθόδου ὁ Kellner. Οὗτος ὡσαύτως ἀνεγνώριζεν, ὡς καὶ ὁ Becker, κύριον σκοπὸν

καὶ ἡ μουσοφιλὴς δεσποινὶς Ἀθηνᾶ Στελιανίδου, κατατέρψασα πάντας δι' ἐκτελέσεως δυσχερῶν τεμαχίων διὰ μανδολίνου καὶ ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φίλου κ. Γ. Ξανθοπούλου Ἑστοδιαρτίνα.

*
* *

Ἡ Βασιλικὴ ἐταιρεία τῆς Γεωγραφίας ἐν Ἀμβέρσῃ διοργανώνει ἐπὶ τῇ αὐτῇ γιγνομένῃ παγκοσμίῳ ἐκθέσει συνέδριον πρὸς συζήτησιν θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν.

Τὸ συνέδριον τοῦτο συγκροτηθήσεται κατὰ τὴν 4(16, 5(17 καὶ 6(18 αὐγούστου, διαιρούμενον εἰς δύο τμήματα: α' τῶν κινήσεων τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ β' τῆς ἀεροδυναμικῆς. Τὸ πρῶτον δὲ τμήμα διαιρεθήσεται εἰς τέσσαρα μέρη, ὡς ἑξῆς:

1ον. Γενικὴ θεωρία τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἀνέμων καὶ τῶν αἰτίων, ἅτινα παράγουσιν αὐτούς.

2ον. Μέθοδος παρατηρήσεων εἰς διάφορα ὕψη.

3ον. Ὁργανὰ παρατηρήσεων καὶ τῶν αὐτομάτων σημειώσεων.

4ον. Πίνακες τῶν σταθερῶν καὶ εὐμεταβλήτων ἀτμοσφαιρικῶν ἀνέμων· σύγκρισις πρὸς τοὺς θαλασσίους ἀνέμους.

τῆς στοιχειώδους γλωσσικῆς διδασκαλίας κατανοήσιν τῆς γλώσσης καὶ γλωσσικὴν ἰκανότητα μετὰ μορφώσεως τοῦ γλωσσικοῦ συναισθήματος· ἀλλὰ τὸ μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν ἠδύνατο νὰ εἶναι μόνη αὐτὴ ἡ γλώσσα καὶ οὐχὶ ἡ γραμματικὴ, διότι αὕτη μετὰ τοῦ συστήματος τῆς δὲν εἶναι αὕτη ἡ γλώσσα, ἀλλ' ἀφαιρέσεις ἐκ τῆς γλώσσης. Ὁ Kellner ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς γενικῆς πείρας, ὅτι δὲν δύναται τις ν' ἀποκτήσῃ ἰκανότητα γλώσσης καὶ γνῶσιν αὐτῆς μάλιστα τεχνικὴν ἄνευ γραμματικῆς καὶ οὐδέποτε ἄνευ ζωῆς ἐπικοινωνίας μετ' αὐτῆς τῆς γλώσσης. Ἐντεῦθεν προσήγε τῷ παιδίῳ τὴν γλώσσαν οὐχὶ ἐν ἀπεσπασμέναις προτάσεσιν, ἀλλ' ἐν συνεχεῖ ὁλοῷ, ὅπερ κατὰ τὸν τύπον καὶ περιεχόμενον ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα. Διότι οὐ μόνον ὁ τύπος ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενον πρέπει νὰ εἶναι σκοπὸς καὶ μορφωτικὸν σημεῖον καὶ ἀμφοτέρων πρέπει νὰ στοχάζεται ἡ διδασκαλία.

Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐξέθηκεν ὁ Kellner ἤδη τῷ 1835 ἐν περιadiοῖς συγγράμμασι, τοῦτέστι πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς τοῦ Wurst γραμματικῆς. Ἀργότερον ἐπραγματεύθη ταύτας καὶ πρακτικῶς ἐν τῇ «Πρακτικῇ διδακτικῇ πορείᾳ διὰ τὴν γλωσσικὴν διδασκαλίαν». Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ παρεκκλίνει τοῦ Otto. Εὔρε δηλαδὴ δύσκολον, μάλιστα τὸ πλεῖστον ἀδύνατον τὴν δι' ὀρισμένους γραμματικούς κανόνας εὔρεσιν κλασικῶν ἐμπειροχόντων ἀπαντᾶ τὰ ἀπαιτούμενα παραδείγματα. Διὸ συνέταξεν αὐτὸς διηγήματα, ἅτινα ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον: «*Exlektā prodiermatikā temáchia, protáσεις, paroimíai, anígmata καὶ poiήματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολῶν*» (α. Ἔκδ. 1841). Μετὰ τοῦ διηγήματος «ὁ μικρὸς βοσκὸς» συνδέει τὴν περὶ ἀπλῆς προτάσεως διδασκαλίαν μετὰ τῶν πολυειδῶν αὐτῆς ἐκφάνσεων: *Τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον ἢ τί δὲν κάμνει. τί πάσχει ἢ τί δὲν πάσχει. τί λογῆς εἶναι ἢ δὲν εἶναι. τί εἶναι ἢ δὲν εἶναι.* Πρὸς τούτοις διδάσκει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διηγήματος περὶ τοῦ συνδετικοῦ, περὶ σχηματισμοῦ ρημάτων ἐν γένει, περὶ ἄρθρου, περὶ τῆς γραφῆς τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων *ei* καὶ *i* κτλ., τέλος ἀντιπαράθελλει τὰς ἐν τῷ διηγήματι ἀπαντώσας συγγενεῖς λέξεις τοῦ ρήματος «*treiben*» καὶ διακρίνει ἐτυμολογίας συνθέσεις καὶ παραγωγάς. Διὰ πάσας τὰς γλωσσικὰς ταύτας δυσκολίας τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν τεμάχιον εἶναι ἐπίτηδες ἐροθμισμένον. ἀλλὰ ρυθμισθὲν δι' οὕτω πολυεδρεῖς καὶ πολυμερεῖς γλωσσικὰς διδασκαλίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλέον καὶ κλασικὴν ἀξίαν· εἶχέ τι τὸ προσπεποιημένον καὶ βεβιασμένον. Ἦτο κατὰλληλον διὰ γραμματικὰς διδασκαλίας, ἀλλ' ὀλίγιστα ἠδύνατο νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἐκείνους τοὺς γλωσσικούς καὶ αἰσθητικούς σκοπούς, δι' οὓς ἀληθῶς μόνον κλασικὰ τεμάχια εἶναι κατὰλληλα.¹⁾ Ὡστε καὶ ὁ τοῦ

Kellner διεξαγωγικὸς τρόπος τῆς γραμματικῆς κατὰ τὴν συγκεντρωτικὴν μέθοδον εἶχε τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀνωμαλίας του. Ὁ Otto ἐδίδεν, ὡς εἶδομεν, ἀληθῶς προδειγματικὰ τεμάχια, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λίαν ἀνεπαρκῆ παρείχον τὴν ὕλην διὰ τὰς γραμματικὰς διδασκαλίας· ἐν τοῖς τεμαχίοις τοῦ Kellner ἡ ἔλλειψις αὕτη ἐξέλιπεν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι πλέον ἀληθὴ γλωσσικὰ προδείγματα καὶ ἕνεκα τοῦ ἐλαττώματος τούτου ἔδλεπτον ἄλλοθεν τὴν γλωσσικὴν μὀρφωσιν. Ἀμφοτέραι αἱ δυσχέρειαι ἔπρεπε νὰ γίνωνται ἐκποδῶν. Πῶς τοῦτο δυνατόν, κατέδειξεν ὁ πρακτικὸς Kehr.

Ὁ Kehr διεξαγαγὼν πρῶτον τὸ τεμάχιον «Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀνεμος», ἐπιτάσσει μετὰ ταῦτα τὴν περὶ οὐσιαστικοῦ διδασκαλίαν, ἀλλ' ἐν παραδείγμασιν ἐλευθέρως ἐκλεγεγμένοις καὶ τεταγμένοις ἐπίτηδες χάριν τῆς πορείας τῆς διδασκαλίας. Μόνον ἐν τέλει ἀπαιτεῖ τὴν εὔρεσιν τῶν ἐν τῷ τεμαχίῳ ἀπαντῶντων οὐσιαστικῶν. Παρὰ Kehr λοιπὸν φαίνεται ὅλος ἄνευ σημασίας τὸ ἀναγνωστικὸν τεμάχιον διὰ τὴν συνεπομένην γραμματικὴν διδασκαλίαν. Ἔτι χεῖρον συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς ὑποκειμενικῆς προτάσεως. Ταύτην διεξάγει ἐπὶ τοῦ τεμαχίου: «Ὁ Κύριος εἶναι βασιλεὺς». Παράδειγμα ὅμως τοιαύτης προτάσεως ἅπαξ μόνον ἀπαντᾷ ἐν αὐτῷ. Τί λοιπὸν ὑπολείπεται, ἀφοῦ τὰ διὰ τὴν περαιτέρω διδασκαλίαν ἀναγκαῖα παραδείγματα ἐξώθεν αὐτὸς σχηματίζει; Ἡ τῆς γραμματικῆς διδασκαλία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τῶν ἐν λόγῳ ἀναγνωστικῶν τεμαχίων.

Ὁ Kehr ἐν τῷ προλόγῳ, ὃν ἔγραψεν εἰς τὸν «*Sprachschuler*» τοῦ Dietlein, ὑποστηρίζει τὴν ἀπὸ τῆς τοῦ Otto καὶ Kellner διαφερούσας μέθοδον τοῦ ἀποδεικνύων τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς ἀπὸ τῶν ἀναγνωστικῶν παραδειγμάτων καὶ τῆς χρήσεως καθ' ἑκάστην περίπτωσιν ἰδιαιτέρως ἐκλεγεγμένων προδειγματικῶν παραδειγμάτων. Λέγει αὐτόθι: «Ἡ ἐσχάτως ἀναφανείσα παρὰ κλισίως ὡς πρὸς τὴν μέθοδον, ἥτις χρῆται τῷ ἀναγνωστικῷ ὡς ἀφετηρίᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς δικαιολογεῖται πληρέστατα πρῶτον, διότι τὸ ἀναγνωστικὸν τεμάχιον δὲν παρέχει ἐν ἐπαρκεῖ ἀριθμῷ ὁμοειδῶν τύπων ἐκεῖνα τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα, ἅτινα θέλομεν νὰ φέρωμεν εἰς γνώσιν τοῦ παιδίου, ὥστε οὐδεμία σαφὴς ἐποπτεία τοῦ διδαχθησομένου εἶναι δυνατὴ διὰ ποικίλου κράματος ἐκ καταλλήλων καὶ μὴ παραδειγμάτων· δεύτερον, διότι οἱ ἐν τῷ ἀναγνωστικῷ τε-

treiben. Dann lagerte sich Moritz an einem sonnigen Hügel und schaute umher. Er bewunderte den *kunsttrieb* der Vögel, mit dem sie Ströhählmchen und Flocken Wolle zum Bau der Nester *auftrieben*, und *vertrieb* sich die Zeit mit Beobachtung seiner Heerde. — Da kam Friedrich, ein Schulkamerad, herbei und sagte: Komm, Moritz, wir wollen un sein Stündchen im nahen Walde *umhertreiben*; deine Heerde bedarf keines so aufmerksamen *Treibers*. Moritz aber zeigte mit *triftigen* Gründen, dass er κτλ.

1) Χάριν περιεργείας παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος διηγήματος. «*Moritz trieb oft des Vaters Kühe und Schafe hinaus auf die blumigen Triften. Besonders gern betrieb er diess Geschäft im Frühlinge wo alle Bäume und Sträucher lustig frisches Grün*

μαχίῳ διδασκτέοι γλωσσικοὶ τύποι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοσοῦτον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσιν, ὥστε οὐ σμικροῦ χρόνου δεῖται ἢ ἀνεύρεσις τῶν ἀντιστοιχῶν καὶ ἢ ἐπὶ ταῦτο κατὰ τάξιν αὐτῶν. "Ενεκα τούτων ἐγκατελείφθη ἡ προηγουμένη ὁδὸς ἐσχάτως, καὶ τῶρα ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς δὲν δεσμεύεται πλέον ἐπὶ τοῦ ἀναγνωστικοῦ τευχίου, ἀλλ' ἐπὶ προδειγματικῶν τεμαχίων, ἅτινα καὶ διὰ τοῦ πλούτου τῶν ἐννοιῶν καὶ διὰ τῆς ὀρθότητος τῶν τύπων δύνανται νὰ παρακινῶσι τοὺς μαθητὰς νὰ ἐγκύπτωσι πάντοτε μετ' ἐνδιαφέροντος εἰς τὰς ἐννοίας τῆς γραμματικῆς». "Ομοίᾳ λέγει καὶ ὁ Karl Richter ἐν τῇ Ὁδηγίᾳ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀναγνωσματοηρίου. «Τοιαύτη τις συλλογὴ παραδειγμάτων ἔχει τοῦτο τὸ προσόν, ὅτι παρέχει τοὺς πρὸς ἐξέτασιν τύπους, ἐν αὐτοτελείᾳ ὅλοις, διὰ τῆς κατὰ τάξεως τῶν ὑποῶν ἀσφαλέστερον ρυθμίζεται ἡ πορεία τῆς διδασκαλίας. Τοιαύτη συλλογὴ παραδειγμάτων δύναται κάλλιστα ν' ἀποτελῇ μέρος τοῦ ἀναγνωσματοηρίου χωρὶς νὰ διαστρέφῃ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Ἀποκτᾷ δὲ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅταν τοὺς πρὸς κατανόησιν ἀκρόνους τῆς γραμματικῆς ἐκθέτῃ ἐν παραδείγμασιν, ἅτινα καὶ διὰ τὸ περιεχόμενον εἶναι πολύτιμα καὶ διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδῶν ἄξια προσοχῆς».

Ἄλλ' ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ παραδειγματικῶν προτάσεων, οὐδόλως ἦτο νέᾳ· εἶχεν ἤδη τοὺς φίλους τῆς. Τῷ 1850 ὁ τῶν ἐν Βάδῃ Σχολῶν γενικὸς ἐπιθεωρητὴς J. G. F. Plüger ἐξέδωκε: «Συλλογὴν προδειγματικῶν προτάσεων διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γλώσσης», (3^η ἔκδ. 1868). Τῷ 1869 ἀνεφάνη ἡ τοῦ Brümmer «Γραμματικὴ ἐν παραδείγμασι» διεσκευασμένη συλλογὴ προδειγματικῶν παραδειγμάτων διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς συντάξεως.

Ε'. ἀπέναντι τῆς συγκεντρωτικῆς τάττομεν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀναγνωσματοηρίου λυθεῖσαν πάλιν διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς, τὴν ἀποκεντρωτικὴν ἢ λελυμένην. Κατ' αὐτὴν ἡ στοιχειώδης γραμματικὴ διδάσκεται ὡς αὐθόπακτον μάθημα καὶ δὴ ἐν ἰδιαιτέρᾳ ὥρᾳ τῆς ἐβδομάδος οὐχὶ ἐπὶ κενῶν προτάσεων ad hoc πεπλασμένων, ἀλλ' ἐπὶ ἀληθῶς προδειγματικῶν μεθοδικῶς τεταγμένων· τὸ δ' ἀναγνωσματοεῖρον χρησιμοποιεῖται μόνον διὰ προφορικὰς καὶ γραπτὰς ἀσκήσεις πρὸς ἐμπέδωσιν τοῦ μαθήματος τῆς γραμματικῆς. (Οὕτω π. χ. δύναται νὰ δοθῇ ὡς ἀσκήσις ἡ ἐν τῷ μύθῳ «ἥλιος καὶ ἄνεμος» ἀναζητήσις ὅλων τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἡ κατὰ τάξιν αὐτῶν εἰς εἶδῃ).

Τὴν λελυμένην διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς ὑπεστήριξαν ὁ A. Lüben καὶ ὁ Dr. K. Panitz. Ὁ δευτερος λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφέντος «Ἐγχειριδίου διδασκαλίας τῆς γλώσσης»: Ἡ τῆς γλώσσης ἐποπτεία γίνεται πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ἡ δὲ γραμματικὴ εἶναι εἰς ἕκ τῶν πολλῶν τρόπων ἀπαρχιότητος καὶ ἀνάγκη, ἀκόμη καὶ ἂν συνδέσθῃ μετὰ τοῦ ἀναγνωσματοηρίου, νὰ προβαίῃ ἐν τακτικῇ ἀκολουθίᾳ.

Ἡ ποσότης τῆς ὕλης πρέπει νὰ καταμερίζηται τοιούτοτρόπως, ὥστε ἐν ἐνὶ ἔτει τὰ παιδία νὰ διέρχωνται ἓνα ὅλον κύκλον, ἓαν μία ὅλη ὥρᾳ καταναλίσκεται καθ' ἐβδομάδα δι' αὐτήν».

(Κατὰ τὸν Dr F. W. Schütze)

(Ἀκολουθεῖ).

Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

Βίος Ἀγίου Νικολάου τοῦ Νέου καὶ ἡ Βουνέννη τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ Θεσσαλία σεμνύνεται πλὴν τῶν φυσικῶν αὐτῆς καὶ τῶν μυθολογικῶν αὐτῆς ἀναμνήσεων καὶ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀθλήσαντας ἁγίους, ὧν εἰς τυγχάνει ὧν καὶ ὁ ἄγιος Νικόλαος ὁ ἐν Βουνένῃ ἀθλήσας, πρὸς διάκρισιν τοῦ ὁμωνύμου ἀρχιεπισκόπου Μύρων, καλούμενος.

Τοῦ ἁγίου τούτου ὁ βίος κινεῖ τὰ μέγιστα τὸ ἐνδιαφέρον παντὸς λογίου, διότι ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται οὐκ ὀλίγα ἐνδιαφέροντα ἱστορικὰ γεγονότα, ἀπερ παρακατιόντες θὰ παραθέσωμεν. Ἀλλὰ καὶ ἡ θαυματουργ-

*) Δημοσιεύοντες ἄσμενοι καὶ τὴν νέαν ταύτην πραγματείαν τοῦ φίλου συνεργάτου κ. Ν. Γιαννοπούλου, ὅστις τέως δι' οὐκ ὀλίγων μελετῶν αὐτοῦ, ἀναγκασμένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν τῶν ἡμετέρων χωρῶν, κατεκάλυψε τὴν Νεολόγου Ἑβδομαδιαίαν Ἐπιθεώρησιν, σημειοῦμεθα ὅτι ἡ μὲν πρώτη δεδημοσιευμένη βιογραφία τοῦ ἁγίου βασιμαρτύρου Νικολάου τοῦ νέου, τοῦ ἐν Βουνένῃ εἶνε πιθανῶς ἡ ἐν τῷ Συναξαριστῇ τοῦ Μαυρικίου (1868) παρατιθεμένη καὶ ἐκ τῆς φυλλάδας τοῦ ἁγίου εἰλημμένη, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ τοῦ χειρογράφου ἐξ οὗ ὁ κ. Γιαννόπουλος ἀντιγράφει, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Μεγάλῳ Συναξαριστῇ Κωνσταντίνου Χ. Δουκάκη, προσκυνητοῦ (ἐν Ἀθήναις 1892). Ἀλλ' ὁ πᾶρχοντι διαφορὰ τινες λεκτικαὶ ἐξ ὧν ὑποδηλοῦται ὅτι ἡ βιογραφία εἶνε μὲν ἡ αὐτή, ἐπηνέχθησαν δὲ τινες διορθώσεις ἢ τροποποιήσεις. Ὅπως λάβωσι γινώσκιν τοῦ εἶδους τῶν διαφορῶν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται, παρατίθεται ὧδε ἐκ τοῦ Συναξαριστοῦ τοῦ κ. Δουκάκη τινὰ τῶν χωρίων τῶν ἀντιγραφόμενων ὑπὸ τοῦ κ. Γιαννοπούλου, τάδε: «ἦτον κατὰ πολλὰ συνετὴς καὶ φρόνιμος καὶ δὲν ἀνταμώνετο μὲ νέους ἀτάκτους πόποτε νὰ γελᾷ καὶ νὰ εὐτραπελίζηται λέγων αἰσχρολογίας καὶ φλυαρίας κατὰ τὴν τῶν νέων συνήθειαν».

«Ὅταν λοιπὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐδυνάμωσε, τὴν ἔγραψεν εἰς τὴν στρατείαν, διατὶ ἦτον πολὺ ἀνδρεῖος καὶ χρήσιμος· ὅθεν εἰς τοὺς πολέμους ἐπρόκοπτε, καὶ πολλὰς ἀνδραγαθίας ἔκαμεν, καὶ ἔγινεν εἰς ὅλους γνωστὸς καὶ περίφημος· ἀκούσας αὖν ὁ βασιλεὺς (ὁ Βίος τῆς Φυλλάδας προστίθῃσιν τῶν Ρωμαίων) τοῦ καιροῦ ἐκείνου τὴν καλὴν αὐτοῦ φήμην, καὶ πληροπορηθεὶς ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων πῶς ὁ Νικόλαος ἦτον, οὐ μόνον εἰς τὸ λέγειν ἐπιτηδεύς, καὶ ἄξιός σύμβουλος, ὅπου ἄλλος κατ' αὐτὸν δὲν εὐρίσκατο, τὴν ἐμήνυσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸ βασιλικὸν παλάτιον, καὶ συνομιλήσας ἔχαρῃ πολλὰ βλέπων πῶς ἦτο γνωστὸς καὶ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὅθεν καὶ τοῦ ἔδωκε τὴν ὀφείκον τοῦ Δουκῆ, νὰ ὀρίξῃ ἐπαρχίαν καὶ νὰ τὸν ὑποτάσσωνται στρατιῶται ὡς ἔπρεπεν κλ.» (Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστής, Ε' περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ μηνὸς μαΐου, σελ. 148). Σημειωτέον πρὸς τούτους ὅτι καὶ ἡ παρατιθεμένη βιογραφία ἐν τῷ Συναξαριστῇ τοῦ Μαυρικίου (Τόμ. Γ' σελ. 29) δὲν διαφέρει πολὺ τῶν προμνησθειῶν βιογραφιῶν.